

Raadsvoorstel

Onderwerp : Verkennende notitie Burgerschap en lokale democratie
Portefeuillehouder : Mr. A.B. Stapelkamp
Thema Raadsprogramma : 6. Burgerparticipatie, Bestuur en Veiligheid

Global Goals

Aan welke Global Goals wordt bijgedragen:

Beslispunten

- De gemeenteraad wordt voorgesteld om:
 1. Kennis te nemen van de verkennende notitie 'Burgerschap en lokale democratie in Aalten' en de daarin verwoorde uitgangspunten;
 2. De burgemeester en het college van burgemeester en wethouders op te dragen de verkennende notitie verder uit te werken en de gemeenteraad hierover te informeren.

Waarom dit besluit nemen

- Al in het Raadsprogramma 2018-2022 '*Voor een sterke democratie en een sterk bestuur*' werd aandacht gevraagd voor de verbindende rol van de raad en het college. Het Raadsprogramma 2022-2026 bouwt daar op voort. Bij thema 6: Burgerschap, Bestuur en Veiligheid wordt als ambitie aangegeven "*Er is een goede relatie en wederzijds vertrouwen tussen samenleving, politiek en bestuur*". De raad neemt verder de Sustainable Development Goals als rode draad van ons handelen mee. Zo benoemt SDG16 de noodzaak van veiligheid, goed bestuur en partnerschappen. Een democratisch, goed, transparant en inclusief werkend lokaal bestuur is van groot belang voor een duurzame samenleving en daarvoor zijn inspanningen van de gemeente nodig. Maar net zo goed van de burgers, de democratische rechtsstaat is tenslotte in de eerste plaats van de burgers zelf.

Het burgerschap in onze democratische rechtsstaat wordt dus met enige regelmaat benoemd, maar het is vaak wel wat algemeen en abstract geformuleerd. Wat bedoelen we er dan precies mee? Zijn we tevreden met de huidige stand van zaken? Welke activiteiten zijn er en wie is daarvoor verantwoordelijk? Welke maatschappelijke organisaties spelen daarbij een rol of kunnen daarbij een rol spelen? Welke ambities streven we eigenlijk na en welke inzet plegen we om die te bewerkstelligen?

Deze vragen werden door de burgemeester ingebracht in de gesprekken van voorjaar 2023 rond zijn herbenoeming als burgemeester van Aalten voor de periode 2023-2029. Het leidde tot een op 28 november 2023 unaniem aanvaardde motie-Smit waarin de burgemeester de opdracht kreeg om te komen met een notitie. De motie overwoog na eerst een aantal zaken geconstateerd te hebben daarbij:

- *dat het goed is om meer duidelijkheid te krijgen over de verantwoordelijkheid, rol en inzet van de gemeente ter versterking van de lokale democratie en de relatie overheid en burger;*

- *dat het goed is om dit in samenhang te bekijken met de verantwoordelijkheid, rol en inzet van de samenleving;*

Deze verkennende notitie voorziet hierin.

Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

Feitelijk is er rondom dit onderwerp geen bestaand beleid. Hooguit valt aan te haken bij wettelijke taken van de gemeenteraad, de burgemeester en van maatschappelijke partners zoals de scholen.

Een verantwoordelijkheid van de burgemeester m.b.t. dit onderwerp zou gehaald kunnen worden uit artikel 170 Gemeentewet:

1. *De burgemeester ziet toe op:*
 - a. *een tijdige voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het gemeentelijk beleid en van de daaruit voortvloeiende besluiten, alsmede op een goede afstemming tussen degenen die bij die voorbereiding, vaststelling en uitvoering zijn betrokken;*
 - b. *een goede samenwerking van de gemeente met andere gemeenten en andere overheden;*
 - c. *de kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie;*
 - d. *een zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften;*
 - e. *een zorgvuldige behandeling van klachten door het gemeentebestuur.*
2. *De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente.*
3. *De burgemeester bevordert overigens een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden.*

Argumenten

1.1. In de motie '16.1 Vreemd aan de orde over versterking lokale democratie' wordt uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor versterking van de lokale democratie

In deze motie constateert uw raad onder andere dat er al jaren met de nodige zorg wordt gesproken over de kwetsbaarheid van onze democratie; dat het vertrouwen van burgers in de samenleving en in hun overheid minder wordt; dat de afstand tussen burgers en hun overheid groter lijkt te worden en de relatie tussen burgers en volksvertegenwoordigers, bestuurders, ambtenaren en zelfs burgers onderling killer wordt. Deze verkennende notitie is een eerste startpunt voor het tegengaan van deze signalen.

2.1. Deze verkennende notitie creëert duidelijkheid inzake verantwoordelijkheden

In de praktijk blijkt dat er onduidelijkheden bestaan rondom burgerschap en lokale democratie. Welke verantwoordelijkheid hebben de gemeente en de samenleving, welke rol spelen zij daarbij en welke inzet wordt van hen verwacht? Op deze vragen geeft de notitie een antwoord.

2.2 Burgerschap wordt verder bevorderd

Door de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders op te dragen de in de verkennende notitie genoemde uitgangspunten verder uit te werken, wordt actief ingespeeld op de wens om burgerschap verder te bevorderen. Dit onderwerp wordt zo geborgd binnen de ambtelijke organisatie.

2.3 Maatschappelijke partners worden ondersteund in hun activiteiten

Door te onderzoeken of er mogelijk nadere afspraken gemaakt kunnen worden met maatschappelijke partners over hun rol bij burgerschapsvorming, worden de partners ondersteund bij hun activiteiten rondom burgerschap en lokale democratie

Kanttekeningen

1.1 De verkennende notitie is een startpunt; een nadere uitwerking is nodig.

Met deze notitie wordt voldaan aan de wensen zoals benoemd in de motie, echter is er meer nodig om burgerschap daadwerkelijk verder te bevorderen en de lokale democratie te versterken.

De notitie zal daarom verder uitgewerkt moeten worden en zal in samenwerking met maatschappelijke partners handen en voeten moeten krijgen. Actief burgerschap en de vitaliteit van de lokale democratie is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.

Is er draagvlak voor dit besluit?

Er zijn verschillende verkennende gesprekken gevoerd met o.a. Schaersvoorde,

- Onderduikmuseum en de Koppelkerk, zij staan positief tegenover de uitgangspunten van deze notitie.

Wat zijn de financiële consequenties van dit besluit?

Aan het kennisnemen van de verkennende notitie zijn geen financiële consequenties verbonden. Ook bij het uitvoeren van de uitgangspunten uit de notitie door de ambtelijke

- organisatie wordt ervan uitgegaan dat dit past binnen de huidige formatie en dat hieraan geen financiële consequenties zijn verbonden. Eventuele nieuwe initiatieven voortvloeiend uit de uitgangspunten worden apart ter besluitvorming voorgelegd.

Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd over dit besluit?

- Het raadsbesluit zal intern worden gecommuniceerd met de betrokken ambtenaren en de griffie. Extern zullen de maatschappelijke partners geïnformeerd worden.

Wat gaat er gebeuren na dit besluit?

De ambtelijke organisatie gaat aan de slag met de uitgangspunten van de verkennende notitie en zal uw raad hierover informeren. Tevens zullen de maatschappelijke partners hierbij betrokken worden.

Wat gaat er gebeuren?	Wie gaat het doen?	Wanneer?
De verkennende notitie wordt nader uitgewerkt in samenwerking met maatschappelijke partners.	College	2026-2027

Bijlagen

- Verkennende notitie Burgerschap en lokale democratie in Aalten

Aalten, 13 januari 2026

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

drs. A.J.M. Gildhuis
secretaris/algemeen directeur

mr. A.B. Stapelkamp
burgemeester